

Življenjski jubilej prof. dr. Viktorja Prosenca

Ob izteku lanskega leta je praznoval častljiv jubilej, 90-letnico, prof. Viktor Prosenec, eden od pionirjev varilstva v Sloveniji in pionir poučevanja varilstva na Fakulteti za strojništvo Univerze v Ljubljani. Kot visoko cenjen učitelj in uspešen znanstvenik raziskovalec v Sloveniji in tujini je bil mentor in vzornik več mlajšim učiteljem varilstva v Sloveniji in Jugoslaviji. V letih 1979–1983 je bil dve mandatni obdobji dekan Fakultete za strojništvo Univerze v Ljubljani.

Profesor dr. Viktor Prosenec se je rodil 12. decembra 1920 v Zagorju ob Savi, kjer je tudi končal osnovno šolo. Po opravljeni maturi na I. državni gimnaziji v Ljubljani se je zaradi vojne leta 1941 zaposlil kot rudar v rudniku Zagorje. Tu ga je doletela prisilna mobilizacija v nemško vojsko.

Po končani vojni in vrnitvi v domovino je nadaljeval s študijem. Diplomiral je leta 1951 na Tehniški fakulteti Univerze v Ljubljani, na oddelku za montanistiko. Po diplomi so ga s te fakultete povabili za rednega asistenta za področje rudarstva in metalurgije. Na tem mestu je ostal do leta 1958, ko se je zaposlil na takrat novoustanovljenem Zavodu za varjenje SRS v Ljubljani. V tistem

času je bilo težišče dejavnosti Zavoda usmerjeno v intenzivno tečajno šolanje strokovnjakov za varjenje pa tudi v raziskave in prenos domačih in tujih znanj s področja varilstva v industrijo in gospodarstvo v Sloveniji in tedanji Jugoslaviji. V ta namen so bila na Zavodu že leta 1959 izdana prva obsežna strokovna skripta, ki so jih pripravili predavatelji na t. i. tečajih za inženirje in tehnike. Prof. Prosenec je bil avtor treh poglavij, in sicer: *Metalizacija, Metalurgija in metalografija varjenja ter Kriteriji za varivost in klasifikacija varivostnih preizkusov*.

Pri svojem raziskovalnem delu se je prof. Prosenec usmeril predvsem v proučevanje tehnologije varilskih procesov in varivosti. V tej zvezi je bil poslan na trimesečno specializacijo na Institut za varjenje v Pariz (Institute de la soudure). To je bilo usodno za njegovo nadaljnje strokovno delovanje; saj se je tedaj za vedno zapisal varilstvu in mu ostal zvest tudi po upokojitvi.

Od leta 1963 je poklicna pot prof. Prosenca vezana na Univerzo v Ljubljani. Že v šolskem letu

1962/63 je bil na Odseku za montanistiko Fakultete za naravoslovje in tehnologijo izvoljen za honorarnega predavatelja za področje *varjenja*.

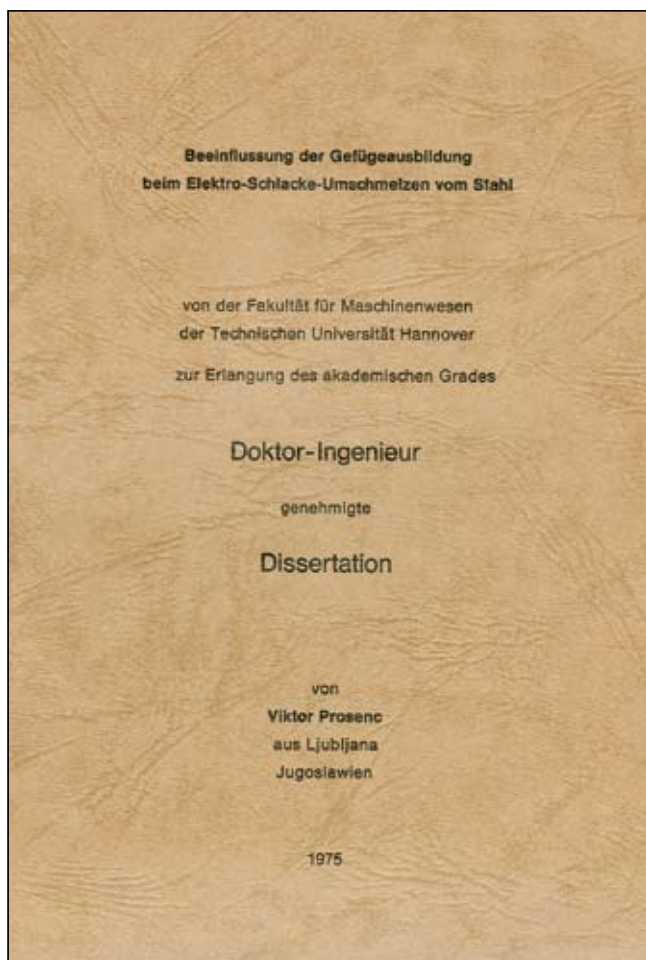
Po izvolitvi za predavatelja *varilskih predmetov in toplotne obdelave* na Fakulteti za strojništvo Univerze v Ljubljani je bil januarja 1964 tu nastavljen za rednega predavatelja. Na tej fakulteti je bil tudi redni sodelavec Instituta za strojništvo in predstojnik njegovega Tehnološkega odseka. Julija 1966 je bil izvoljen za docenta, leta 1976 za izrednega profesorja in leta 1981 za rednega profesorja, obakrat za področje *varjenja in gradiv*. Ob rednem delu pa je ves čas, vse do pozne starosti, bil izjemno aktiven in zaželen gost tudi na številnih srečanjih ljudi iz varilske stroke. Tako je še pred šestimi leti, v okviru Dneva varilne tehnike, ki je potekal v tovarni Revoz v Novem mestu, imel nadvse odmevno uvodno predavanje o pomenu varjenja v avtomobilski industriji.

Doktoriral je leta 1975 na Tehniški univerzi v Hannoveru pri mednarodno uveljavljenem strokovnjaku za varilstvo prof. dr. Friedrichu Erdmann-Jesnitzerju, in sicer s področja *kristalizacije kovin*. Problem nukleacije in kristalizacije je raziskoval po jeklarskem postopku pretaljevanja pod žlindro.

Njegovo doktorsko delo in publikacije o rezultatih teh raziskav so bili deležni precejšnjega zanimanja, zlasti v ZR Nemčiji. Zato je v okviru bilateralnega znanstveno-tehničnega

Uvodno predavanje prof. dr. Viktor Prosenca na Dnevu varilne tehnike 2005 v tovarni Revoz v Novem mestu

Naslovna stran doktorske disertacije prof. Prosenca

sodelovanja med SFRJ in Zvezno republiko Nemčijo nemška stran postavila nadaljevanje prav teh raziskav kot prioriteto.

Na matični fakulteti je v okviru PRE za tehnologijo materialov osnoval Laboratorij za varjenje (1972), ga opremil z najnujnejšo varilno opremo in izdelal program laboratorijskih vaj. Osnovno opremo tega laboratorija so sestavljali: dve jeklenki in gorilnik za plamensko varjenje ter varilni agregat za ročno obločno varjenje Kjellberg.

Ostalo opremo, kot na primer varilni usmernik SAF, je dala na razpolago in delno na posodo tovarna Iskra-Avtomatika-Varjenje.

Te naprave se je namreč z neposrednim delom v laboratoriju tudi tekoče testiralo in posodabljal. Na ta način se je na fakulteti šele omogočilo raziskovalno in strokovno delo na področju varjenja. Poglobljen pristop k raziskavam in razvoju varilstva

pa se je uspešno širil tudi na druga področja slovenske industrije, saj je bil prof. Prosenc ves čas vpet v reševanje večjega števila različnih tehnoloških in varilnostnih problemov, razvoj dodatnih materialov in razvoj varilnih naprav.

Za osnovna predmeta *Varjenje* in *Tehnika spajanja* je v 80. letih spisal skripta pod naslovom *Varjenje*. Za univerzitetni študij varjenja pa leta 1987 še skripta pod naslovom *Varilska tehnologija*.

Mnogo let je bil tudi nosilec predmeta *Varilni*

procesi na podiplomskem študiju za področje *Avtomatizacija in proizvodna kibernatika*.

Predaval je tudi na podiplomskem študiju na drugih univerzah (Univerza v Mostarju in Sarajevu). Kot komentor in član komisij za ocene ter zagovore magistrskih in doktorskih disertacij pa je gostoval še na Univerzi v Zagrebu in Univerzi v Sarajevu.

Posebej je potrebno omeniti njegove avtorske prispevke v priročnikih: poglavje *Preizkušanje kovin in zlitin v Metalurškem priročniku*, izdanem leta 1972 pri Tehniški založbi Slovenije, in poglavje *Varjenje* v sedmih izdajah in vseh ponatisih *Strojnotehnološkega priročnika*, ki je bil tiskan v letih 1978–1998 pri Tehniški založbi Slovenije v Ljubljani.

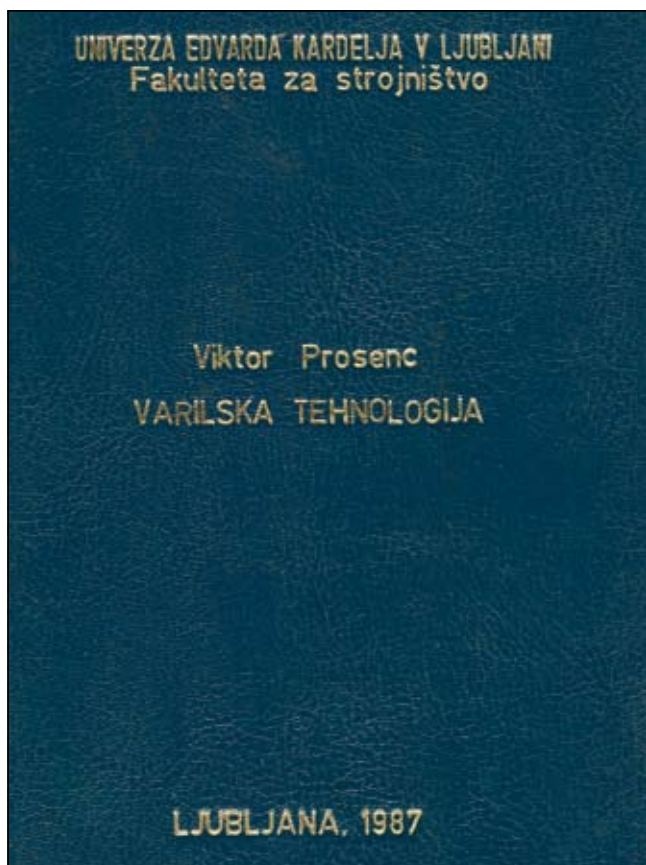
Na koncu 70. let in na začetku 80. let je v TZ Litostroj skupaj z vodjo Pločevinarne Jakobom Klaričem, univ. dipl. inž. metalurgije, razvil tehnologijo varjenja in dodatne materiale za zvarjanje in navarjanje martenzitnih jekel. S tem so bili ustvarjeni pogoji za prehod izdelave hidromehanske opreme iz visokotrdnostne martenzitne litine z litih na varjene konstrukcije. Za to jima je TZ Litostroj priznal *posebno inovacijo*.

Jubilant pa je bil dejaven tudi v številnih družbenih in strokovnih organizacijah, kjer je opravljal po-

Varilni agregat za ročno obločno varjenje Kjellberg

Naslovna stran skript Varilska tehnologija

membne funkcije. Tako je bil v obdobju 1958–1964 član uredniškega odbora znanstveno-strokovnega časopisa *Varilna tehnika*, ekspert v različnih komisijah Mednarodnega inštituta za varjenje (IIW/IIS), vrsto let je bil član Društva za varilno tehniko Ljubljana, je tudi častni član tega društva.

Zveze geoloških, rudarskih in metalurških inženirjev in tehnikov SRS.

Za svoje mnogostranske, bogate in plodne prispevke na različnih področjih je prejel več priznanj v obliki pohval, znakov, diplom in medalj: je častni član ZGRMIT, zaslužni član ZIT Jugoslavije, ima jugoslovanski red dela.

Varilni usmernik za ročno obločno varjenje SAF

Jubilant je bil član Jugoslovanskega društva inženirjev in tehnikov, Nemškega društva inženirjev, Društva varilnih inženirjev Francije, tajnik, član predsedstva in zaslužni član

Tudi po upokojitvi je prof. Prosenc ohranil pogoste in neposredne stike z varilsko stroko. Še leta 2003 je na Inštitutu za varilstvo v Ljubljani predaval na tečaju za evropske oz. mednarodne varilske inženirje. Na teh tečajih, ki potekajo po merilih Evropske varilske zveze (EWF) in Mednarodnega inštituta za varjenje (IIW), je nazadnje predaval o naslednjih temah: *plamensko varjenje, ogljikova in manganova jekla in baker in bakrove zlitine*.

Ob visokem jubileju profesorju Prorencu iskreno čestitamo in mu iz srca želimo še veliko zdravih let ter sreče in zadovoljstva v krogu njegovih najbližjih.

Prof. dr. Viljem Kralj
Izr. prof. dr. Ivan Polajnar

3 industrijski forum 2011

Inovacije, razvoj, tehnologije

industrijski forum **IRT**
www.forum-irt.si

Dogodek je namenjen predstavitvi dosežkov in novosti iz industrije, inovacij in inovativnih rešitev iz industrije in za industrijo, primerov prenosa znanja in izkušenj iz industrije v industrijo, uporabe novih zamisli, zasnov, metod tehnologij in orodij v industrijskem okolju, resničnega stanja v industriji ter njenih zahtev in potreb, uspešnih aplikativnih projektov raziskovalnih organizacij, inštitutov in univerz, izvedenih v industrijskem okolju, ter primerov prenosa uporabnega znanja iz znanstveno-raziskovalnega okolja v industrijo.

Portorož,
6. in 7. junij
2011

Glavni pokrovitelj dogodka:

Pokrovitelji dogodka:

Power and productivity
for a better world™

Dodatne informacije in prijava na dogodek: Industrijski forum IRT 2011, Motnica 7 A, 1236 Trzin
tel.: 01/5800 884 | faks: 01/5800 803
e-pošta: info@forum-irt.si
www.forum-irt.si

www.forum-irt.si